

Bogusław Szymygin

I Kongres Konserwacji Zabytków i Ochrony Dziedzictwa

Ochrona Zabytków 55/3/4, 418-419

2002

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

The ICOMOS 13th General Assembly, attended by 800 representatives of 130 National Committees, was held in Madrid in December 2002. The event was accompanied by a two-day scientific symposium on "Strategies for world cultural heritage. Protection in the globalised world. Principles, practice, perspectives". The participants read 95 papers, which took up the time foreseen for discussion. Poland was represented by eight delegates, of whom five read papers.

A total of 26 projects of resolutions was concerned both with general issues and more concrete ones, such as the protection of Roman gold mines in Rumania or the construction of a new archaeological museum on the Acropolis.

The Madrid meeting also included elections to ICOMOS authorities, which did not introduce any essential changes in the heretofore composition. The Secretary General of the organisation is Dinu Bumbaru of Canada, and the vice-chairmen are representa-

tives of particular continents. Europe continues to be represented by Christiane Schmuckle Molard of France. One of the benefits enjoyed by Poland was the establishment of contacts with neighbouring countries and partners from the former eastern bloc – Slovakia, the Czech Republic, Belarus, Ukraine, Latvia, Lithuania, Russia, Georgia, Armenia, Azerbaijan and Kazakhstan, with which we share similar problems linked with the conservation and protection of historical monuments.

I KONGRES KONSERWACJI ZABYTKÓW I OCHRONY DZIEDZICTWA

Polski system ochrony zabytków wymaga reform – to postulat, który coraz częściej pojawia się w dyskusjach środowisk związanych z ochroną zabytków. Problemów jest wiele: wciąż nie ma znowelizowanej ustawy, przedłuża się reorganizacja centralnych urzędów i instytucji konserwatorskich, trwają głębokie zmiany kadrowe, maleje znaczenie służb konserwatorskich w strukturach wojewódzkich, wszystkie placówki zajmujące się ochroną zabytków cierpią na dramatyczny niedostatek funduszy. Suma tych problemów tworzy niepokojący obraz naszego konserwatorstwa.

Sytuacja jest tym poważniejsza, że ochrona dziedzictwa dyskuje nowy wymiar w obliczu wstąpienia Polski do Unii Europejskiej. Wszyscy podkreślają, że procesom integracyjnym musi towarzyszyć mocne wsparcie narodowej i regionalnej kultury, tradycji, tożsamości. Z kolei zasadnicze obawy przeciwników integracji wynikają właśnie z zagrożenia naszego materialnego i niematerialnego dorobku w konfrontacji ze zunifikowaną, masową kulturą Europy. Tym większa rola przypada ochronie zabytków.

Niestety, ani przekonanie o znaczeniu dziedzictwa, ani też o zagrożeniach dla naszej kultury i tożsamości, nie skłaniają decydentów do rzetelnego zajęcia się tymi problemami. Na wszystkich szczeblach władzy ochrona zabytków jest traktowana marginalnie. W sejmie wciąż nie ma lobby reprezentującego problemy konserwacji zabytków, na szczeblu wojewódzkim służby konserwatorskie i ich zadania są traktowane instrumentalnie, na poziomie gmin problematyka ta prawie nie istnieje. Nie można więc oczekiwać, że problem ochrony zabytków zostanie w porę i skutecznie rozwiązany przez władze. Oznacza to, że środowiska konserwatorskie same muszą sformułować, wyartykułować, a może nawet wyegzekwować reformę systemu ochrony zabytków w Polsce.

W tej sytuacji w środowiskach i grupach zawodowych związanych z ochroną i konserwacją zabytków postanowiono działać. Z inicjatywy Polskiego Komitetu Narodowego ICOMOS na początku 2002 roku powstał nieformalny Komitet Porozumiewawczy Stowarzyszeń i Instytucji Działających na Rzecz Ochrony Dziedzictwa

Narodowego. W jego skład weszli przedstawiciele organizacji działających w Polsce na rzecz ochrony zabytków, m.in. SKZ, TOnZ, TUP, SARP, SHS. Podczas kolejnych spotkań Komitetu uznano, że konieczne jest zorganizowanie I Kongresu Konserwacji Zabytków i Ochrony Dziedzictwa (tytuł roboczy). Komitet Porozumiewawczy przedyskutował wstępnie obszar i zadania kongresu oraz upoważnił swoich przedstawicieli do podjęcia prac przygotowawczych.

Za podstawę organizacji kongresu przyjęto dwa założenia. Po pierwsze ma to być forum gromadzące możliwie najszerszą reprezentację środowisk i grup zawodowych zajmujących się konserwacją zabytków i ochroną dziedzictwa. Kongres powinien mieć większy krąg uczestników niż konferencje organizowane przez poszczególne grupy zawodowe czy organizacje. Tylko wtedy będzie można uznać postanowienia kongresu za głos całego środowiska i nadać im odpowiedni wydźwięk medialny. Po drugie kongres ma dokonać szerokiego przeglądu najważniejszych problemów związanych z konserwacją

i ochroną dziedzictwa. Szczegółowych tematów jeszcze nie określono, ale założono, że winny one stworzyć pełny obraz tej problematyki. Dlatego konieczne będzie wyjście poza tradycyjny krąg spraw konserwatorskich i rozważenie m.in. problemów organizacyjnych, finansowych, legislacyjnych. Kongres ma te problemy postawić, przedyskutować i zaproponować rozwiązania.

Powyższe założenia są odpowiedzią na wysokie oczekiwania środowiska dotyczące charakteru i wyników tak ambitnego, bezprecedensowego przedsięwzięcia, jakim jest organizacja kongresu. Konserwatorzy nigdy jeszcze nie zjednoczyli się w takim stopniu, by w szerokim, kompetentnym gronie dyskutować i podjąć próbę określenia podstawy systemu ochrony zabytków. Komitet organizujący

kongres rozumie powagę sytuacji i skalę zadań. Wiemy, że po wyjątkową formułę kongresu można sięgnąć tylko raz – nieudane przedsięwzięcie może zdeprecjonować jego ideę na co najmniej kilka lat. Dlatego tak ważne jest merytoryczne i organizacyjne przygotowanie kongresu.

Poprzedzić go musi szeroka dyskusja. Wszyscy zainteresowani problematyką ochrony zabytków powinni bowiem mieć możliwość wypowiedzenia się na temat organizacji i kierunku prac, które podejmie kongres. I każdy będzie rozważony. Aby zapewnić forum dla takiej dyskusji, do współpracy zostały zaproszone periodyki poświęcone ochronie zabytków. Przewidujemy, że dyskusja potrwa kilka miesięcy, a każdy zabrany w niej głos przyczyni się do opracowania założeń

merytorycznych kongresu. Od tego w istotnym stopniu zależeć będzie, jakie korzyści dla ochrony zabytków wynikną z kongresowego spotkania.

Należy podkreślić, że jeżeli na etapie przygotowań nie uzyskamy wysokiego poziomu merytorycznego, nie spełnią się nadzieje, co do efektów kongresu.

Komitet Porozumiewawczy Stowarzyszeń i Instytucji działających na Rzecz Ochrony Dziedzictwa Narodowego zwraca się z apelem do wszystkich zainteresowanych o udział w dyskusji na temat założeń organizacyjnych i merytorycznych I Kongresu Konserwacji Zabytków i Ochrony Dziedzictwa.

Bogusław Szmygin
Politechnika Lubelska

Od redakcji: Uczestników dyskusji prosimy o przesyłanie opinii na adres wydawcy „Ochrony Zabytków”:

Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków

ul. Szwoleżerów 9, 00-464 Warszawa

fax. 622-65-95, e-mail: info@kobidz.pl.

THE FIRST CONGRESS OF HISTORICAL MONUMENTS AND THE PROTECTION OF NATIONAL HERITAGE

Polish conservators are anxious about the functioning of the system of the protection of historical monuments, especially within the context of Poland's access to the European Union, and believe that integration should be accompanied by support for national and regional culture, both material and non-material. Meanwhile, institutions dealing with the protection of historical monuments are experiencing a dramatic lack of suf-

ficient funds. A reform of the system of the protection of historical monuments in Poland appears to be a necessity. With this purpose in mind, in 2002 the Polish National ICOMOS Committee founded a Coordinating Committee of Associations and Institutions for the Protection of National Heritage, which is to prepare the First Congress of Historical Monuments and the Protection of National Heritage (proposed title),

a gathering of representatives of assorted professional milieus and groups. Their tasks will entail a survey of foremost problems connected with the conservation and protection of the national heritage. The Congress will be preceded by an extensive discussion to which the organisers invite all those interested in the protection of historical monuments.

Participants in the discussion are requested to send their statements to:

Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków

(National Centre for Historical Monument Studies and Documentation)

ul. Szwoleżerów 9, 00-464 Warszawa

fax. 622-65-95, e-mail: info@kobidz.pl.